

על ידי הרוחות החדשות, הם זוו הצידה בפתח. דמויות חדשות, מוכשרות יותר הופיעו בקידמת הבמה — אבל רק לרגע קצר. ב־1916 חזרה ההפקרות והתייבשה שוב על כס המלכות.

בשנה האחרונה הובהר, שלעתונים שלנו חסרה אפילו רוח היוזמה, האמביציה להוביל ולשלוט בדעת הקהל. בשנת 1915 עוד היתה מעין חלוקת עבודה מסוימת ברחוב היהודי: ה"ווארהייט" (האמת) נתן את הטון בשאלות יהודיות-פוליטיות; ה"טאג" (היום) היה נותן הטון בטעם האסתטי-הספרותי; ה"פארווערטס" (קדימה) רכב על סוס העץ ה"פרולטרי" ודירבן אותו בשוט הפורנוגרפיה; ה"טאגעבלאט" (היומון) החזיק במונופול של יראת השמים והכשרות וה"מארגען-זשורנאל" (עתון הבוקר) הצטיין במידע האובייקטיבי העשיר שלו.

חלוקת עבודה זו עדיין לא נעלמה כליל בשנת 1916, אך היא התמססה מאוד. ההבדלים בין העתונים הולכים וקטנים, והקורא כמעט שאינו יודע, איזה מן העתונים יכול לענות על תביעותיו האישיות. ה"פארווערטס" מתחרה בדתיות עם ה"טאגעבלאט" וה"ווארהייט" עם ה"טאג" בנימוס כלפי ה"יאהודים".²

וכאשר העתונים מקבלים צבע אפור צהוב אימפוטנטי אחיד של רוחניות, הרי זה טבעי לגמרי שיחפשו קירבה זה אצל זה, גם בגשמיות החוטאת. למעשה, ניבנה בשנה האחרונה הטראסט של עתונות יידיש בניו יורק. את הדחף לכך נתן מחירו היקר של הנייר. באביב נדברו כל העתונים להגדיל את הגיליון של יום א' ולהעלות את מחירו עד שני סנט. בנובמבר הם צעדו צעד נוסף והעלו את המחיר לשני סנט, גם לגיליון של ימי חול.

הטראסט עדיין אינו מאוחד דיו. העתונים עוד לא התמזגו לכדי מפעל עסקי אחד. כל עתון עומד עדיין ברשות עצמו ומתחרה באחרים. אבל נגד "האוייב החיצוני", נגד הקוראים, נגד מוכרי העתונים, נגד מתחרים חדשים, כבר ניצבים המו"לים בחזית מאוחדת. בראש הטראסט עומד כמוכחן ה"פארווערטס", בתור העתון הגדול ביותר ובעל התפוצה הנרחבת ביותר. במאבק נגד המתחרים מהפרובינציה ונגד מחלקי העתונים השוכתים הצטיין ה"פארווערטס" יותר מכולם בהתנהגותו הקפיטליסטית המלוכלכת.

כאשר הטראסט יתלכד חלילה, עוד יותר, ישלוט בציבוריות היהודית הסוג הגרוע ביותר של רודנות וחוסר כשרון — רודנותם של הבלתי מוכשרים, החזקים רק בזכות ארנקם המאוחד. יעלם כל שמץ של אידאה, של טעם ספרותי, של חוש עצמאי, כיוון שבראשו של הטראסט עומדים אנשים, שהעתונות היא אצלם לא רק ביזנס, אלא גם חנות קטנה. אחת היא לו לטראסט לסחור בדגים מלוחים, באידאות, או

של התחייה היהודית נעו מכל הכיוונים כדי לתקוף את המבצר הרקוב של ההפקרות, וכל הרחוב היהודי קיבל פנים יפים יותר, זכים יותר. בפוליטיקה — תנועת הקונגרס, בתרבות — פריחת שירת יידיש "הצעירה"; בעתונות — נעימה נישאה, עקרונית יותר. אך הירידה באה מהר מדי, בשנת 1916, שנת הריאקציה הפוליטית-תרבותית הלאומית, והעתונות איבדה שוב את חינה הרגעי.

בחטאים רבים מאשימים את עתונות היידיש: היא צהובה, סנסציונית, חסרת אידיאלים, ללא עקרונות, חסרת טעם, חנונית. כל זה נכון. אבל למה לנו להתרגז: בפרט זה אין עתונות היידיש גרועה מן הכללית, והיא בוודאי ברמה גבוהה יותר ממנה. הרי כל עתון חי מסנסציות. נשמתה של העתונות היומית בימינו היא צהובה בכל מקום. כי העתונות היומית משרתת את היום ואין לה אינטרסים שירוממו אותה מעבר ליום הזה. טעות היא לחשוב, ששם, באירופה, העתונות גבוהה יותר. היא עשירה יותר ולרוב היא מתלבשת בטעם טוב יותר. אך גם זאת לא תמיד. ההבדל הוא רק בלבוש, לא ברוח.

ההבדל החשוב ביותר שבין העתונות היומית באירופה לבין זו שבאמריקה הוא, ששם היא מסווגת, ואילו כאן הכל מתגולל בערימה אחת. העתונים היקרים, שמחירים 3-5 פני (או קופייקה, קרייצר, פניג, סנטים, וכדומה) מהוגנים בטון שלהם, חובשים כפפות משי, ואילו האחרים, הזולים, עתוני הרחוב, הנמכרים תמורת קופייקה, קרייצר, פניג — אלה צעקניים, בעלי סגנון בלתי מהוגן. אולם נשמה יתרה אין אצל שניהם כאחד. את העתונים היקרים קונה הקהל הנקי יותר; את הזולים יותר — המוני העם הפשוטים. אצלנו נמכרים כל העתונים במחיר אחיד וערכם, גם הוא כזה — יש להם לכולם מכל טוב, חומר רציני וזבל, באותו ה"פייפר" (paper).

ככל אופן, מבחינת ה"אידאות" עומד עתון היידיש על רמה גבוהה יותר מן העתון המקומי, כי אצל הניקים יש לאידאות עשרות "מגזינים", ואילו אצל היהודים הולך הכל יחד ב"פייפר" אחד: ארטילריה כבדה, יחד עם חומר הנודף "ריח בושם" של שוק הדגים.

אם כן, לא הצהובה הוא החסרון העיקרי שבו ניתן להאשים את עתון היידיש. החסרון הייחודי-היהודי הספציפי של העתונות הוא חוסר הכשרון שלה. בדיוק כמו שבראש כל הארגונים ורוב המפלגות עומדים כאן בארץ [ארצות הברית] האישים הפחות מוכשרים, אך היותר קרייריסטיים, כך גם בעתונות. בראש העתונים היומיים עומדים לרוב אנשים בלתי מוכשרים: אנשים עם הפקרות במקום אומץ, עם אינטריגות במקום אמביציות ובעלי ידיעה שטחית במקום ידע. בשנה שעברה הורגשה פחות האימפוטנציה שלהם, כי מסוערים

השבועונים

השבועון הוותיק ביותר הוא ה"פרייע ארבייטער שטימע" (קול הפועל החופשי), שהתקשח במשך שנים ארוכות ב"מלחמות" רדיקליות אמיצות והוא מבוסס בתוך נשפים פיקנטיים, המתקיימים שנה בשנה. מה רוצה העתון, אל מה הוא שואף, זהו סוד כמוס ביותר, מן הסתם גם לו עצמו. האם הוא עתון אנרכיסטי? האם הוא מהפכני? יהודי? ספרותי? בכל אופן, משעמם הוא כן, במאמרים הראשיים החכמים אך המנופחים של "וואכמאן" (שומר), עם הפופולריזציות ה"מדעיות" של ל. רוזנצווייג המנוח, עם הביקורות הבעל בתיות סרות-הטעם של ד.ב. ועם "תיבת הדואר" הפיקנטית והבלתי נמנעת.

כתב עת צעיר וחיוני ביותר הוא בלי ספק, ה"נייע וועלט" (העולם החדש) — יש לו כיוון, לא סוציאליסטי בבירור, אך אנטי-ציוני. מפלגת "פועלי ציון" היא נקודת התורפה הנצחית של הסביך הרדיפה שלו. הדמות המרכזית שם הוא א. ליטוואק או כפילו א. מוק — סופר שהתמחה ברכילות וביקורת קטנונית. אידיאל חייו הוא להשמיץ אלילים זרים, לאחר שאיבד את שלו. הוא לעולם בלתי מרוצה מאחרים ולעולם מרוצה — מחוסר-התוכן שלו עצמו. העתון מעניין כאשר הוא נושך, ואילו מלה חיובית אחת אין לו לומר לגבי שום שאלה בעולם. מבחינה פוליטית, ה"נייע וועלט" הוא משרת נאמן של ה"פארווערטס" ושל ה"יאהודים". במלה אחת — ל"נייע וועלט" יש טמפרמנט, אך אין לו אופי. יש לו מרה, אך אין לו אישיות.

על ה"אידיש פאלק" (העם היהודי) הבורגני-ציוני ועל

בזנות. ואל מאמרי המערכת מתייחסים לפיכך [הקוראים] כמו אל חבית של דגים מלוחים.

בינתיים עוד לא הגענו עד כדי כך. אמנם מורגש ריחם של הרגים המלוחים, אך עדיין לא בכל עוצמתו, כיוון שהתחרות עוד לא בוטלה כליל. אך אם בשנת 1915 עוד התחרו העתונים שלנו איכשהו באמצעות "אידאות" — סוציאליזם, ידידות פועלים, פרו גרמניות, לאומיות, ציונות, הקונגרס היהודי — הרי בשנה האחרונה "התאכזבו" המו"לים כליל מן ה"אידאות" וחזרו אל ה"פיצ'רס" הישנים. קלרה גינזבורג ודינה גינזבורג, הרמליץ ופפר³ חזרו להיות הגיבורים של עולם העתונות. (— — —)

למען השלמות, עלינו עוד להזכיר את עתוני הפרובינציה. הם אינם שייכים לטראסט, אך דמותם הרוחנית עוד פחות מושכת והנהלותיהם עוד יותר בלתי מוכשרות מאשר בניו יורק. יוצאים מן הכלל במידה מסוימת הם ה"אידישע וועלט" (עולם יהודי) בפילדלפיה, ה"קוריער" (רץ, בלדר) בשיקגו, ו"דער קאנאדער אדלער" (הנשר הקנדי) במונטריאול. הרבה יותר עניים בתוכן מעתוני ניו יורק, הם הוכיחו במהלכה של שנה זו, כושר טוב להתחרות בתפוצה המקומית, נגד העתונות היהודית הניו יורקית. הרבר נובע במידה רבה מכך, שצורכי הפרובינציה הוזנחו מאוד בעתונים הגדולים של ניו יורק. וחלקית, זוהי פשוט תוצאה מצמיחת מרכזים יהודיים חדשים בפרובינציה.

הסך-הכל: בשנת 1916 איבדה עתונות-יידיש את השפעתה על המוחות ולעומת זאת היא הגדילה את השפעתה על כיסי היהודים. (— — —)

ה"ווארהייט" (האמת) שבו הידבה ברוכוב לכתוב

THE WARHEIT
NEW YORK

אלן האם אדור לעזם אין דער
זאגדיש — אין דא נאש'דיים

זונער פילעטען טעג אין 7000 ערשטער

New York, Thursday, July 1st 1915

דאנערשטאג, י"ט תמוז, תרע"ה PRICE ONE CENT

וואר הייט

ים שראבמ ביי היגא

ווארשוי ווערט ארומגערינגעלט

וואשינגטאן אונטערזוכט דיא
זינסונג פון דער ארמעניען

איין דייטשע ארמעע נעמט איה פלעם, א צווייטע איה גופלין
רוסען פליהען פון ווייכסעל, עסטהיינעכער פארנעהמען זאמאשן

סלייט
דער
קאמט
עס גאנצער
זעכטע
סין פלאץ
דעם גאנצער
זעכטע
סין פלאץ

THE LEADING JEWISH DAILY

JEWISH DAILY WARHEIT

די יוד ווארט

עלן וועט איר זען און דער ווערט איז דא ווערט

12, No. 2771

New York Sunday, February 11th, 1917

זונטאג י"ט שבט תרע"ז

PRICE TWO CENTS

ייטשלאנד און מאנט פריעדענס פארשלאג צו אמעריקא

טשארייט טראסט ייט יוד פארשענדונג אונטער ווארשייט געווינט א גרויסע וועג פאר ארעאידישע אנשטאלטן

גרויסער אמעריקאניזם רונג אויף דער איסט סייד

מאנט פריעדענס ווערט שטארקער וואס אונטער אונטער אלע אומשטענדען - בעט א קאנפערענץ צו סעטלען סאבמארי איש

כזה עושה "אונזער ווארט" (דברנו) של ה-ט.ט. וה"נעייע מילערס וואכענשריפט" (כתב-העת החדש של מילר). אך השנה האחרונה הביאה לנו גם כמה מפעלים עתונאיים המעמידים לעצמם אידיאלים יהודיים חיוביים, ואידיאלים אלה מוסיפים להם דיוקן ברור ומובהק. כתבי עת אלה מצטיינים לעומת כל האחרים בטון הרענן שלהם, באופטימיזם לאומי וחברתי. אלה הם: "התורן" העברי, "אמריקן גיזאיש כרוניקל" באנגלית, וה"אידישער קעמפפער" (הלוחם היהודי) שלנו. (כדאי גם להזכיר את "אונזער ווארט" [דברנו] של ח. אברסון בשיקגו, שלא נהנה מאריכות ימים). הם שונים מאוד זה מזה מבחינה סוציאלית: "התורן" - בלתי מפלגתי, אינטליגנטי; ה"א.מ. ג." כרוניקל" - בעל בתי מהוגן, עם נטיה חזקה מדי לאוריינטציה פרו גרמנית, וה"קעמפפער" שלנו - פרולטר-סוציאליסטי. אך כל השלושה מאוחדים בשאיפה הלאומית-יהודית שלהם, ליצור מדיניות לאומית בריאה וארגון חזק של הדמוקרטיה היהודית, כדי להבטיח את העתיד היהודי.

"העברי" של המזרחי אין הרבה מה לומר. דמותם מוכרת ולא השתנתה בשנה האחרונה. למרות שהוא כתב עת המוקדש לענייני בריאות בלבד, בכל-זאת חשוב ומעניין מבחינה תרבותית-חברתית ירחונו של בן-ציון ליבר, "דאס ראציאנאלע לעבן" (החיים הרציוניים), שחגג זה עתה חמש שנות קיום (קודם הוא נקרא "אונזער געזונד" [בריאותנו]). את בעיות הבריאות הוא בוחן מנקודת מבט חברתית-כלכלית וביקורתית בריאה ולעתים נוגע גם בבעיה כללית, (כמו, למשל, בעניין יידיש). ישנה תחושה מסוימת של אי נוחות, שהוא מתעסק יותר מדי בבעיות מין, כאילו הצד הזה הוא החשוב בחיים.

השנה שעברה הביאה לנו טעימה סימפטית של כתב עת אמנותי בידיש, "דער יידישער קונסט-פריינד" (ידיד האמנות היידי), בעריכתו של ק. מרמר. אך הוא הופיע רק במשך שבועות ספורים בלבד.

כאן המקום להזכיר גם את העתון ההומוריסטי היחיד שלנו - "גרויסער קונסט" (הקונסט הגדול) של י. מרינוב. אילולי הטון הוולגרי בדרך כלל של הבדיחות והקו הבלתי אסתטי של הקריקטורות שלו, החודרות לעתים קרובות בצורה חריפה אל הפרטיות, יכול היה "הקונסט", עם ההומור החיוני שלו ותוכנו העשיר, להתייצב בשורה אחת עם עתוני ההומור הכלליים הטובים ביותר באמריקה ואירופה. ה"לעבע-דיגע"ר" [העליז, גם: חין] הוא תמיד עליז ורך; משה נאדיר הוא תמיד קפריזי ומשעשע במשחקי מילים, דוקר ולפעמים נושך; מאמרה-מערכת מפולפל.

- מיידיש: יהודה גור-אריה
1. בחחילת מלחמת העולם הראשונה נימנה ברוכוב עם התומכים בכינוס קונגרס יהודי עולמי, שיפעל להבטחת האינטרסים הטריטוריאליים של העם היהודי בארץ ישראל, דבר ההסתדרות הציונות, האמונה על גייטריות, לא יכלה לעשות.
 2. כינוי מזול של הציונים ליהודים האמריקנים העשירים, האנטר-ציונים, שרוכס היו מיוצאי גרמניה.
 3. גיבוריהם של רומנים-בהמשכים בעתונות היהודית האמריקנית.
 4. סוציאליסטים-טריטוריאליסטים, שדגלו בהתיישבות יהודית גדולה בטריטוריה כלשהי בעולם, לאו דווקא בארץ ישראל.

בשנה לפני האחרונה ניהל ה"קונסט" מדיניות לאומית-סוציאליסטית עקבית, שממנה הוא סטה מאוד בשנה האחרונה: קודם הוא הפך עולמות למען דמוקרטיה מלאה בקונגרס היהודי, ואילו השנה הוא כבר התחיל לזמר שירות ותשבחות ל"שלום" עם ה"יהודים". בכלל, ה"קונסט" ירד מאוד, במיוחד בשנה האחרונה והמומנט האישי-הוולגרי מתחיל לשחק בו תפקיד גדול מדי.

ישנם כתבי עת שלגביהם יש חשק לשאול: מי צריך אותם בכלל, למי הם נחוצים? למי, פרט למו"לים שלהם? רושם